

REZULTATI ANKETE POTROŠAČA O POTROŠNJI JUNEĆEG MESA I ODNOSA PREMA JUNEĆEM MESU KAO PREHRAMBENOM PROIZVODU ¹

Zlatica Pavlovski, S. Aleksić, M. Lukić, B. Mišćević, Zdenka Škrbić ²

Sadržaj: U cilju ispitivanja potrošnje junećeg mesa i odnosa potrošača prema junećem mesu kao prehrambenom proizvodu, odabrano je 504 potrošača različitog pola, godina rođenja, imovnog stanja i zanimanja. Potrošačima je podeljena anketa koja je sadržala pitanja o navikama potrošača pri kupovini mesa, mestu kupovine i načinu pripreme mesa, nedeljnoj potrošnji i o faktorima od uticaja na kvalitet mesa. Odgovori anketiranih potrošača obrađeni su po polu, zanimanju, uzrastu i prihodu. Na osnovu rezultata obavljene ankete može se zaključiti sledeće:

- većini anketiranih muških i ženskih potrošača meso igra važnu ulogu u ishrani;
- ženskim potrošačima, studentkinjama meso ne igra važnu ulogu u ishrani;
- 48,7% muških potrošača i 50,8% ženskih potrošača koristi meso u svojoj ishrani zbog njegove hranljive vrednosti ;
- svi anketirani potrošači različitog pola, godina rođenja, prihoda i zanimanja značajno više koriste juneće meso od jagnječeg;
- mesarnica je najčešće mesto kupovine mesa, a potrošači sa najnižim prihodom nabavljaju meso na selu;
- najčešći način pripreme mesa je kuvanje, dok muški studenti kuvaju, a ženski najčešće peku na roštilju meso;
- većina anketiranih potrošača smatra da su rasa, pol i starost faktori od uticaja na kvalitet mesa.

Ključne reči: juneće meso, potrošač, anketa

¹ Izvorni naučni rad – Original scientific paper

² dr Zlatica Pavlovski, naučni savetnik, dr Stevica Aleksić, naučni savetnik, mr Miloš Lukić, istraživač saradnik, dr Branislav Mišćević, naučni savetnik, dipl. inž. Zdenka Škrbić, istraživač saradnik

^{*} Istraživanja su finansirana od strane Ministarstva za nauku, tehnologije i razvoj Republike Srbije, projekat BTN.5.3.0.7161.B

Uvod

U ukupnoj poljoprivrednoj proizvodnji naše zemlje stočarstvo učestvuje sa 40%. U okviru stočarske proizvodnje, govedarstvo učestvuje sa 45%. Govedarstvo apsorbuje najznačajniji deo biljnih proizvoda, kako onih kvalitetnih, tako i manje vrednih i sporednih proizvoda, pretvarajući ih u visokovredne proizvode. Goveda su najveći proizvođači mleka i mesa, osnovnih visokoproteinskih namirnica za ishranu ljudi i sirovina za prehrambenu industriju (Petrović, 1997).

S druge strane, na tržištu naše zemlje, beleži se značajan pad potrošnje junećeg mesa. Tako npr. potrošnja junećeg mesa po stanovniku godišnje u 1990. godini iznosila je 16 kg, da bi u 2001. godini pala na 10 kg, s tim što i dalje ima tendenciju pada (Aleksić i sar., 1997a, Aleksić i sar., 1997b).

Razlog za ovakvu situaciju leži verovatno u opadanju ekonomske moći našeg potrošača (Mišćević i sar., 1997, Mišćević i sar., 1999), a sigurno i u nadovoljnoj informisanosti potrošača o značaju upotrebe mesa u ishrani ljudi, kao i o samom kvalitetu junećeg mesa.

Poznato je, da je poslednja karika u svakom lancu proizvodnje potrošač i da od njegovog mišljenja zavisi uspeh svake proizvodnje (Pavlovski i sar., 2002). S obzirom da je potrošač kralj (Lyons, 1998), veoma je birno da se zna zašto potrošač kupuje proizvod i kakve želje u odnosu na njega on ima.

Potrošači sve više brinu o načinu na koji je proizvedena hrana. Hrane ima u izobilju, te je prisutna briga o bezbednosti i neškodljivosti proizvoda (Pavlovski i sar., 2001). Njihovu pažnju privlače problemi mogućih rezidua pesticida i lekova, bolesti životinja (npr. bolesti ludih krava), zaštita životne sredine i sistemi proizvodnje, odnosno dobrobit životinja.

Imajući sve ovo u vidu, kao i to da su ankete o potrošnji juneće mesa malobrojne (Radovanović), činilo nam se opravdanim da sprovedemo anketu među potrošačima u Beogradu o potrošnji junećeg mesa i odnosa prema njemu kao prehrambenom proizvodu.

Prikaz rezultata ovih istraživanja ima za cilj da bude polazna osnova za izradu marketing strategije za poboljšanje plasmana i povećanja prodaje junećeg mesa.

Materijal i metod rada

Slučajnim izborom odabrano je 504 potrošača različitog pola, zanimanja, godina rođenja i imovnog stanja, kojima je podeljena anketa.

Anketa je sadržala pitanja o navikama potrošača pri kupovini mesa, mestu kupovine i načinu pripreme mesa, nedeljnoj potrošnji i o faktorima od uticaja na kvalitet mesa. Odgovori anketiranih potrošača obrađeni su po polu, zanimanju, uzrastu i prihodu.

Rezultati i diskusija

U tabeli 1. prikazani su odgovori na pitanje »Da li meso igra važnu ulogu u vašoj ishrani ?«.

Tabela 1. Odgovori na pitanje: Da li meso igra važnu ulogu u Vašoj ishrani?

Table 1. Answers to question: How important is meat in your nutrition?

	MUŠKARCI / MALE			ŽENE / FEMALE		
	A*	B*	UKUPNO/ TOTAL	A*	B*	UKUPNO/ TOTAL
UKUPNO (broj)	233	46	279	159	66	225
ANKETIRANIH (%)	83,51	16,49	100,0	70,9	29,1	100,0
Total number of participants in the poll						
GODINA ROĐENJA BIRTH YEAR						
1930. i stariji/and older	76,6	23,4	100,0	70,6	29,4	100,0
1931 – 1950.	79,8	20,2	100,0	73,7	26,3	100,0
1951 – 1970.	91,8	8,2	100,0	78,2	21,8	100,0
1971. i mlađi	95,2	4,8	100,0	67,6	32,4	100,0
ZANIMANJE/ PROFESSION						
Zanatlija/Craftsman	94,5	5,5	100,0	-	-	-
SSS/Highschool ed.	79,5	20,5	100,0	75,3	24,7	100,0
VSS/Graduate	84,0	16,0	100,0	80,9	19,1	100,0
Student/Student	88,5	11,5	100,0	45,5	54,5	100,0
Penzioner/Retired	73,3	26,7	100,0	72,2	27,8	100,0
PRIHOD (din. po članu)/ INCOME (din. per family_memeber)						
do 2000	76,0	24,0	100,0	66,7	33,3	100,0
2000-4000	84,8	15,2	100,0	70,8	29,2	100,0
4000-6000	78,9	21,1	100,0	76,4	23,6	100,0
> 6000	89,2	10,8	100,0	75,0	25,0	100,0

* A – da/yes

B – ne/no

Većina anketiranih muškaraca (85,5%) i žena (70,9%) različitih godina, zanimanja i prihoda je odgovorilo potvrdno. Zanimljivo je da većini studentkinja meso ne igra važnu ulogu u njihovoj ishrani (54,5%).

Odgovori na pitanje »Zbog čega koristite meso u Vašoj ishrani?« prikazani su u tabeli 2.

Tabela 2. Odgovori na pitanje: Zbog čega koristite meso u Vašoj ishrani ?
Table 2. Answers to question: Why do you use meat in your nutrition?

	MUŠKARCI/MALE				ŽENE/FEMALE				
	A*	B*	C*	UKUPNO/ TOTAL	A*	B*	C*	D*	UKUPNO/ TOTAL
UKUPNO (broj)	136	115	28	279	114	88	16	7	225
ANKETIRANIH (%)	48,7	41,3	10,0	100,0	50,8	38,9	7,3	3,0	100,0
Total number of participants in the poll									
GODINA ROĐENJA BIRTH YEAR									
1930. i stariji/and older	27,6	53,2	19,2	100,0	86,7	13,3	-	-	100,0
1931 – 1950.	50,0	36,5	15,5	100,0	46,2	46,2	7,6	-	100,0
1951 – 1970.	48,8	44,2	7,0	100,0	42,5	50,0	7,5	-	100,0
1971. i mladi	66,7	33,3	-	100,0	42,5	50,0	7,5	-	100,0
ZANIMANJE/ PROFESSION									
Zanatlija/Craftsman	45,5	54,5	-	100,0	-	-	-	-	-
SSS/Highschool ed.	50,0	39,7	10,3	100,0	46,4	45,5	6,1	2,0	100,0
VSS/Graduate	48,0	38,7	13,3	100,0	48,9	43,6	6,4	1,1	100,0
Student/Student	46,0	23,0	31,0	100,0	72,7	27,3	-	-	100,0
Penzioner/Retired	55,5	40,0	4,5	100,0	63,9	27,8	8,3	-	100,0
PRIHOD (din. po članu)/ INCOME (din. per family member)									
do 2000	52,0	28,0	20,0	100,0	50,0	50,0	-	-	100,0
2000-4000	50,0	42,4	7,6	100,0	50,0	37,9	10,3	1,8	100,0
4000-6000	51,6	43,2	5,2	100,0	47,3	44,5	4,1	4,1	100,0
> 6000	43,0	41,9	15,1	100,0	49,5	39,6	7,9	3,0	100,0

* A - Zbog njegove hranjive vrednosti/Because of it's nutritious value.

B - Vole ih članovi domaćinstva/Family members like it.

C - Zbog jednostavnog pripremanja/Easy to prepare and cook.

D - Zbog ostalog/Other reasons

Većina anketiranih muških i ženskih potrošača je odgovorila da je to zbog njegove hranjive vrednosti (48,7%, 50,8%). Ženski potrošači rođeni 1930. godine i starije, koriste meso zbog njegove hranjive vrednosti (86,7%). Isto tako, muški i ženski penzioneri najviše koriste meso zbog njegove hranjive vrednosti (55,5%, 63,9%).

Rezultati odgovora na pitanje »Koju vrstu mesa više koristite?« prikazani su u tabeli 3.

Tabela 3. Odgovori na pitanje: Koju vrstu mesa više koristite ?
 Table 3. Answers to question: What kind of meat do you use more often?

	MUŠKARCI/MALE			ŽENE/FEMALE		
	A*	B*	UKUPNO/ TOTAL	A*	B*	UKUPNO/ TOTAL
UKUPNO (broj)	234	45	279	211	14	225
ANKETIRANIH (%)	83,9	16,1	100,0	94,0	6,0	100,0
Total number of participants in the poll						
GODINA ROĐENJA BIRTH YEAR						
1930. i stariji/and older	65,9	34,1	100,0	93,3	6,7	100,0
1931 – 1950.	90,4	9,6	100,0	93,3	6,7	100,0
1951 – 1970.	89,5	10,5	100,0	93,7	6,3	100,0
1971. i mlađi	83,3	16,7	100,0	94,6	5,4	100,0
ZANIMANJE/ PROFESSION						
Zanatlija/Craftsman	70,9	29,1	100,0	100,0	-	100,0
SSS/Highschool ed.	89,7	10,3	100,0	91,6	8,4	100,0
VSS/Graduate	93,3	6,7	100,0	94,7	5,3	100,0
Student/Student	88,4	11,6	100,0	90,9	9,1	100,0
Penzioner/Retired	77,8	22,2	100,0	97,3	2,7	100,0
PRIHOD (din. po članu)/ INCOME (din. per family member)						
do 2000	88,0	12,0	100,0	87,5	2,5	100,0
2000-4000	86,4	13,6	100,0	100,0	-	100,0
4000-6000	86,3	13,7	100,0	93,9	6,1	100,0
> 6000	81,7	18,3	100,0	91,5	8,5	100,0

* A – juneće/beef

B – jagnjeće/lamb

Većina anketiranih potrošača odgovorila je da je to juneće (83,9% muškaraca i 94% žena). Zanimljivo je da 34,1% najstarijih muških potrošača i 29,1% muških zanatlija koristi jagnjeće meso. Prihod po članu domaćinstva nije značajno uticao na potrošnju junećeg i jagnječeg mesa, osim što su i muški i ženki potrošači sa najvišim prihodom po članu domaćinstva, nešto više koristili jagnjeće meso (18,3%, 8,5%). Takođe, ženski potrošači svih kategorija značajno više koriste juneće meso.

U tabeli 4. prikazani su rezultati odgovori na pitanje »Gde najčešće kupujete meso?«.

Tabela 4. Odgovor na pitanje : Gde najčešće kupujete meso ?
 Table 4. Answer to question: Where do you buy meat most often?

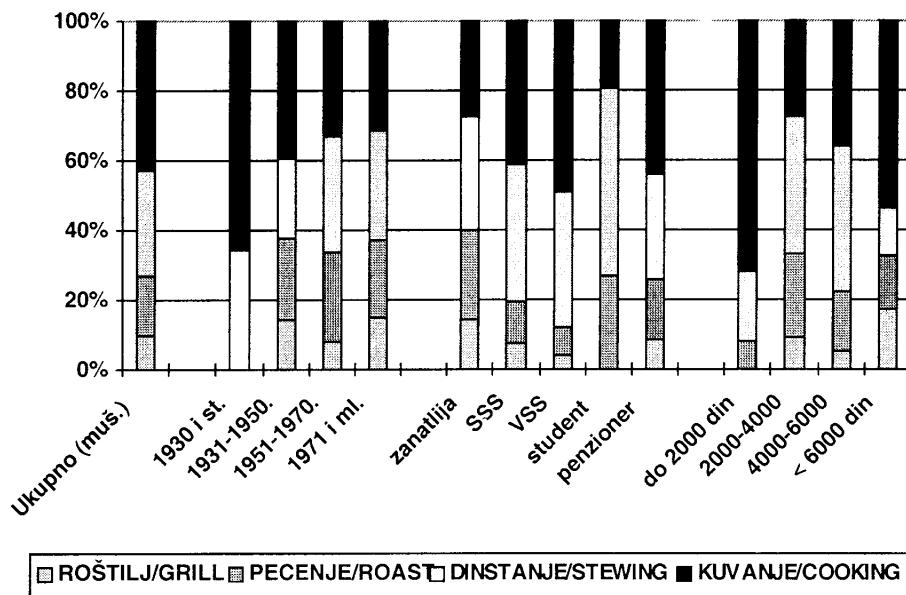
	MUŠKARCI/MALE					ŽENE/FEMALE				
	A*	B*	C*	D*	UKUPNO	A*	B*	C*	D*	UKUPNO
Ukupno (broj)	141	63	20	55	279	134	54	13	24	225
Anketiranih (%)	50,5	22,6	7,2	19,7	100,0	59,4	24,2	5,6	10,8	100,0
Total number of participants in poll										
GODINA RODENJA BIRTH YEAR										
1930. i stariji/ and older	31,9	40,5	8,5	19,1	100,0	52,9	35,3	-	11,8	100,0
1931 – 1950.	53,8	23,1	2,9	20,2	100,0	44,2	30,8	1,9	23,1	100,0
1951 – 1970.	54,6	18,6	10,5	16,3	100,0	68,2	20,1	1,9	9,8	100,0
1971. i mlađi	54,7	9,5	9,5	26,3	100,0	66,0	16,0	-	18,0	100,0
ZANIMANJE/ PROFESSION										
Zanatlija/Craftsman	49,0	10,9	9,1	31,0	100,0	83,3	-	16,7	-	100,0
SSS/Highschool ed.	43,6	26,9	6,4	23,1	100,0	61,7	19,6	4,7	14,0	100,0
VSS/Graduate	60,0	24,0	6,7	9,3	100,0	61,2	21,4	5,8	11,6	100,0
Student/Student	53,8	3,9	-	42,3	100,0	61,5	15,4	-	23,1	100,0
Penzioner/Retired	46,7	37,8	11,1	4,4	100,0	63,6	36,4	-	-	100,0
PRIHOD (din. po članu)/ INCOME (din. per family member)										
do 2000	24,0	12,0	-	64,0	100,0	20,0	30,0	10,0	40,0	100,0
2000-4000	45,5	22,7	4,5	27,3	100,0	49,2	30,2	3,2	17,4	100,0
4000-6000	50,5	17,9	15,8	15,8	100,0	76,5	11,2	-	12,3	100,0
> 6000	50,5	30,1	18,3	1,1	100,0	64,0	23,7	1,0	11,3	100,0

- * A – mesarnica/at butchers
 B – supermarket/supermarket
 C – pijaca/green market
 D - na selu /country

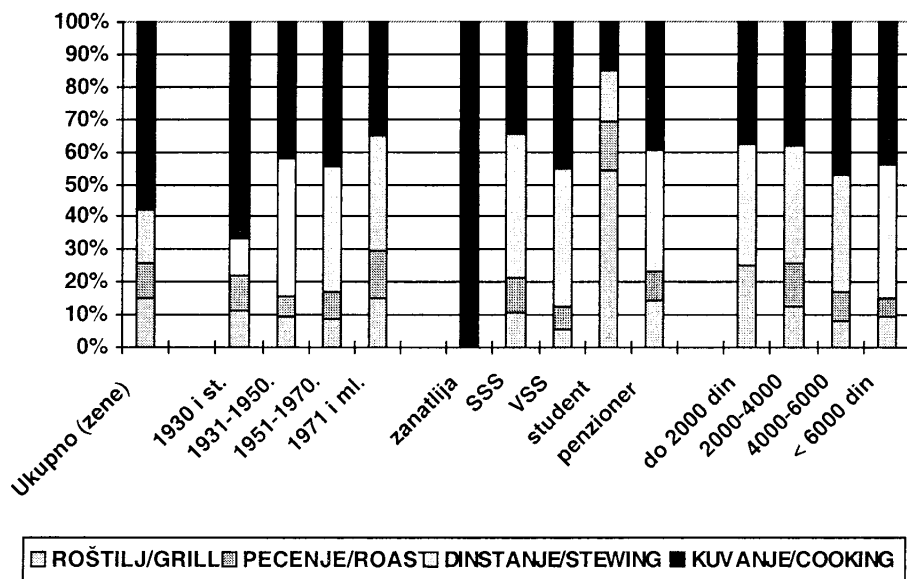
Nešto više anketiranih muških i ženskih potrošača kupuje meso u mesarnici (50,5% i 59,4%). Muški potrošači godine rođenja 1930. i stariji, kupuju meso u supermarketu (40,5%). Najviše anketiranih muških i ženskih potrošača sa najnižim prihodom najčešće kupuje meso na selu (64% i 40%).

Grafikon 1. i grafikon 2. prikazuje rezultate odgovora o načinu pripreme mesa. Većina anketiranih muških i ženskih potrošača koriste kuvanje kao način pripreme mesa (43,1% i 57,6%), a među njima najviše najstariji potrošači (65,9% muških i 66,7% ženskih). Muški studenti najviše dinstaju meso (53,9%), a ženski studenti najviše koriste roštilj kao način pripreme mesa (53,8%). Najviše ženskih potrošača sa prihodom od 4000-6000 din. kuva meso (47,3%), dok 53,8% muških potrošača sa prihodom preko 6000 din. po članu domaćinstva koristi kuvanje kao način pripreme mesa.

Grafikon 1. Odgovori na pitanje: Način pripreme mesa? – muškarci
 Graph 1. Answers to question: Method of preparation? - Men

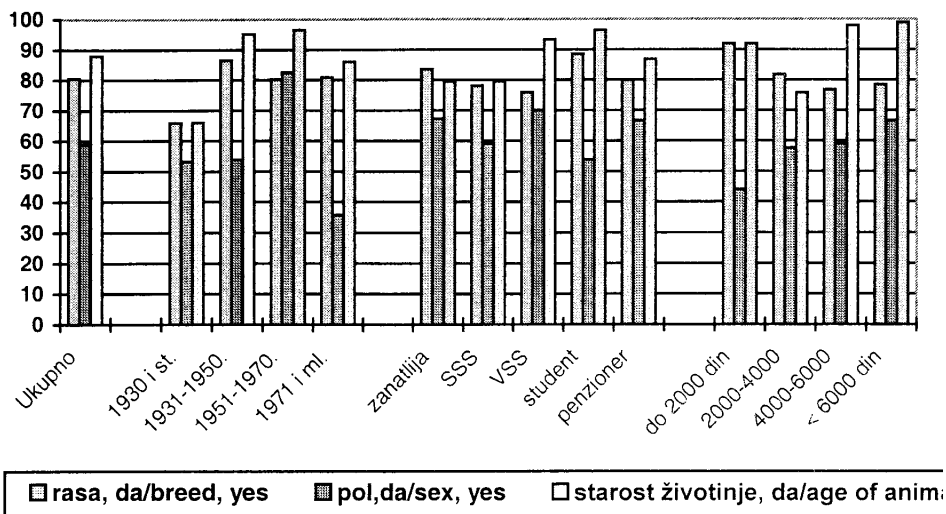

Grafikon 2. Odgovori na pitanje: Način pripreme mesa? – žene
 Graph 2. Answers to question: Method of preparation? - Women

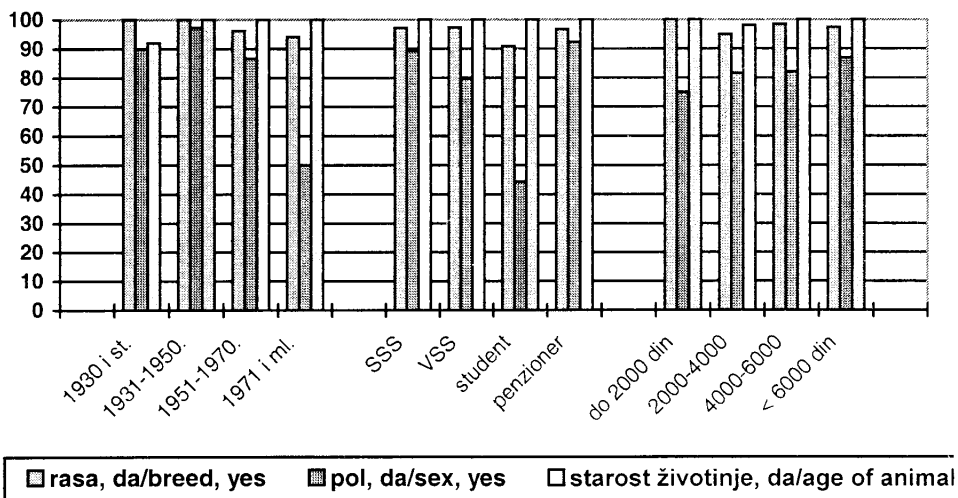

Rezultati odgovora na pitanje » Da li je kvalitet mesa različit u zavisnosti od rase, pola i starosti ?«, prikazani su u grafikonima 3 i 4.

Grafikon 3. Odgovori na pitanje: Da li je kvalitet mesa različit u zavisnosti od ...? – muškarci
Graph. 3. Answers to question: Is meat quality different depending on ...? - Men

Grafikon 4. odgovor na pitanje: Da li je kvalitet mesa različit u zavisnosti od ...? – žene
Graph. 4. Answers to question: Is meat quality different depending on ...? - Women

Većina anketiranih muških potrošača smatra da starost i rasa životinje utiče na kvalitet mesa (80,6% i 88,0%), dok samo 58,8% smatra da i pol ima uticaja. Prihod po članu domaćinstva, godina rođenja i zanimanje, kod muških potrošača su imale uticaj na odgovore.

Većina ženskih anketiranih potrošača (81,0%) starijeg uzrasta i penzionerke smatraju da i pol ima uticaja na kvalitet mesa.

Najveću potrošnju junećeg mesa, 1,75kg nedeljno po članu domaćinstva, imaju ženski potrošači sa prihodom od 6000 dinara, a najmanju muški potrošači (0,3kg) sa najnižim prihodom po članu domaćinstva.

Zaključak

Na osnovu rezultata obavljene ankete o potrošnji iprihvatljivosti junećeg mesa kao prehrambenog proizvoda može se zaključiti sledeće:

- većini anketiranih muških i ženskih potrošača meso igra važnu ulogu u ishrani;
- ženskim potrošačima, studentkinjama meso ne igra važnu ulogu u ishrani;
- 48,7% muških potrošača i 50,8% ženskih potrošača koristi meso u svojoj ishrani zbog njegove hranljive vrednosti;
- svi anketirani potrošači različitog pola, godina rođenja, prihoda i zanimanja značajno više koriste juneće meso od jagnječeg;
- mesarnica je najčešće mesto kupovine mesa, a potrošači sa najnižim prihodom nabavljaju meso na selu;
- najčešći način pripreme mesa je kuvanje;
- dok muški studenti kuvaju, ženski najčešće peku na roštilju meso;
- većina anketiranih potrošača smatra da su rasa, pol i starost faktori od uticaja na kvalitet mesa.

RESULTS OF THE POLL CONCERNING THE CONSUMPTION OF BEEF AND CONSUMER ATTITUDE TOWARDS MEAT AS FOOD STUFF

Zlatica Pavlovski, S. Aleksić, M. Lukić, B. Mišćević, Zdenka Škrbić

Summary

In order to investigate consumption of beef and consumer attitude towards beef as foodstuff, 504 consumers of different sex, age, financial status and profession were included in carried out poll. Consumers were given questionnaires containing questions about their habits relating to meat purchasing, also meat preparation methods, weekly consumption of meat and factors influencing the meat quality. Answers of polled consumers were processed according to sex, profession, age and income. Based on obtained results the following can be concluded: majority of polled male and female

consumers consider meat to be very important in their nutrition; female consumers, students don't think of meat as very important in their nutrition; 48,7% of male consumers and 50,8% of female consumers use meat because of its nutritious value; all polled consumers regardless of their age, sex, income or profession consume beef more than lamb meat; polled consumers mostly buy meat at the butcher's, however consumers of moderate financial status mostly purchase meat in the country; most frequent method of preparation is cooking, while male students mostly cook meat, female consumers mostly roast or grill meat; majority of polled consumers consider breed, sex and age of animal to be main factors influencing meat quality.

Key words: beef, consumer, poll

Literatura

1. ALEKSIĆ S., LAZAREVIĆ R., MIŠĆEVIĆ B., PETROVIĆ M., JOSIPOVIĆ S. (1997): Nove tehnologije za poboljšanje prinosa i kvaliteta junećeg mesa domaće šarene rase namenjenog izvozu. Naučni skup "Potencijali stočarstva SR Jugoslavije s aspekta izvoza", Biotehnologija u stočarstvu. Posebna edicija p. 17-26.
2. ALEKSIĆ S., LAZAREVIĆ R., MIŠĆEVIĆ B., PETROVIĆ M., JOSIPOVIĆ S. (1997): Direction for the improvement of beef in FR Yugoslavia. 1st Yugoslav Congress on Animal Husbandry, International contributions, Biotehnologija u stočarstvu, Belgrade, 8-10 October, p:235-245.
3. LYONS T.P. (1998): The consumer is king. Where will it all end for the feed industry. Biotechnology in the feed industry. Proc. of Alltech's Annual Symposium, 3-31.
4. MIŠĆEVIĆ B., LAZAREVIĆ R., ALEKSIĆ S., PETROVIĆ M., JOSIPOVIĆ S. (1997): Fiksni uticaj genotipa na proizvodne osobine junadi. 1st Yugoslav Congress on Animal Husbandry, International contributions, Biotehnologija u stočarstvu, Belgrade, 8-10 October, 1997, p: 65-73.
5. B. MIŠĆEVIĆ, S. ALEKSIĆ, M.M. PETROVIĆ, S. PEROVIĆ, S. JOSIPOVIĆ (1999): The possibilities of genetic improvement of the production of beef in FR Yugoslavia. 5th International Symposium "New trends in breeding farm animals", 6-8 October, Hotel "Metropol", Yugoslavia, Biotechnology in Animal Husbandry (5-6), p.25-33.
6. PAVLOVSKI ZLATICA., HOPIĆ S., SUPIĆ B., MILOŠEVIĆ N. (2001): Sistemi držanja brojlera sa aspekta proizvodnje prirodne zdrave hrane. Savremena poljoprivreda, 3-4, 195-198.
7. PAVLOVSKI ZLATICA, CMILJANIĆ R., LUKIĆ M., ŠKRBIĆ ZDENKA (2002): Odnos potrošača prema živinskim proizvodima. Savremena poljoprivreda, 3-4, 211-215.
8. PETROVIĆ M.M. (1997): Stanje u stočarstvu SR Jugoslavije. Govedarstvo, posebna edicija, 7-17.